

Doktorandský workshop

Týden vědy a výzkumu 2021

Název příspěvku: Ověření možnosti adaptace a implementace kritérií pro trvale udržitelné plánování a rozvoj měst v probíhajícím městském rozvojovém projektu v Beninu, zaměřeném na poskytování finančně dostupné bydlení (FDB)

Téma disertační práce: Plánování a realizace, trvale udržitelných měst v Západní Africe, zaměřených na poskytování finančně dostupného bydlení (FDB)

Pracovní název disertační práce: Trvale udržitelný model poskytování bydlení pro střední třídu v aglomerace Cotonou v západoafrickém Beninu

Ing. Nisan Al Jazairi

FA ČVÚT/ 15128 Ústav navrhování II

Obor: Architektura, teorie a tvorba / Finančně dostupné bydlení

Školitel: prof. Ing. arch. ir. ZDENĚK ZAVŘEL, dr. h. c

Anotace

Afrika je nejrychleji se urbanizujícím kontinentem na světě. Rychlý populační růst společně s tlakem klimatických změn a chudobou, nutí stále větší počet lidí, aby žili v městských aglomeracích.

Rychlá urbanizace vytváří kritické socio-ekonomické podmínky v afrických zemích, regionech a městech s velmi slabou institucionální, infrastrukturní a ekonomickou základnou. Pravděpodobně nejhorší situace je v Západní Africe, kde z celkového počtu 406 mil obyvatel jich ve městech žije 196 milionu.

Měštům chybí ekonomické aktivity, vzdělaná pracovní síla, technická a sociální infrastruktura, zázemí pro komerční funkce a finančně dostupné standartní bydlení pro rostoucí střední třídu propojené s pracovními příležitostmi a službami.

A právě finančně dostupné bydlení má klíčovou roli pro budoucí udržitelný rozvoj měst. Africká města včetně západoafrické aglomerace Cotonou v Beninu potřebují nový, udržitelný koncept bydlení, který bude účinně a synergicky řešit naléhavé otázky jako jsou prevence chudinských čtvrtí, nepropojenost měst, socio-ekonomický rozvoj, a adaptace na klimatické změny,

Poskytování udržitelného a finančně dostupného bydlení pro rostoucí střední společenskou třídu, má velký potenciál pro ekonomickou prosperitu a sociální rozvoj aglomerace Cotonou v západoafrickém Beninu.

Klíčová slova:

principy a kritéria pro trvale udržitelný městský rozvoj, urbanizace v Západní Africe, územní rozvoj aglomerace Cotonou v Beninu, finančně dostupné bydlení, rostoucí střední třída

1. Úvod do problematiky:

Více než polovina lidské populace (4,3 miliardy lidí) žije ve městech. Podle odhadu OSN bude do roku 2050 podíl městské populace představovat minimálně 70 % lidstva (6.5 mld.). Již dnes se města a velkoměsta podílejí na světovém HDP z více než 80 %.

Rychlá urbanizace vyvíjí tlak na dodávky pitné vody, kanalizaci, životní prostředí i zdravotní systém. Města pokrývají pouhá 3 % zemského povrchu, ale spotřebovávají 80 % veškeré energie a vytvářejí 75 % emisí skleníkových plynů.

Je proto nutné, s ohledem na globální klimatické hrozby, identifikovat a zavádět taková opatření ve správě a rozvoji měst, která účinně omezí a co nejdříve zajistí jejich uhlíkovou neutralitu a trvalou udržitelnost.

Plánováním a řízením toho procesu je pověřená veřejná správa na všech úrovních. Organizace spojených národů formulovala hlavní cíle globálního udržitelného rozvoje. Řada dalších expertních lokálních i globálních organizací jako je například UN-Habitat, Světová Banka (WB) nebo World Resources Institute (WRI) pomáhají při formulaci základních principů a nástrojů pro plánování a rozvoj trvale udržitelných měst.

Důraz na trvalé udržitelný přístup městského rozvoje je potřebný zejména v rozvojových zemích a regionech s vysokým populačním a urbanizačním růstem.

K takovým oblastem v současné době patří zejména Afrika, která je nejrychleji se urbanizujícím kontinentem na světě. Rychlý populační a ekonomický růst, společně s tlakem klimatických změn a chudobou, nutí stále větší počet lidí, aby žili vměstech a městských aglomeracích s velmi špatným stavem územního plánování a kvalitou rozvoje. Africkým městům chybí ekonomické aktivity, vzdělaná pracovní síla, technická a sociální infrastruktura, zázemí pro komerční funkce a finančně dostupné bydlení propojené s pracovními příležitostmi a službami.

Rychlá urbanizace vytváří v Africe nouzové stavy hlavně v oblastech s velmi slabou institucionální základnou. Takovou oblastí je zejména Západní Afrika, kde z celkového počtu 406 mil obyvatel ve městech žije 196 milionu s předpokladem nárůstu na 500 milionů v roce 2050. Nezkušené místní vlády se následně a pod silným tlakem povinnosti snaží plánovat a realizovat rozvoj měst, a to včetně zajištění dostupnosti bydlení.

Realizované projekty, většinou celá nová residenční města, však vznikají příliš rychle na to, aby byla kvalitně a udržitelně plánována, měla potřebnou občanskou vybavenost a socio-ekonomickou strategii pro svůj rozvoj. Tato nová města,

poskytující finančně dostupné bydlení zejména pro střední třídu, jsou v podstatě noclehárny bez sociálních a ekonomických aktivit.

Finančně dostupné bydlení má důležitou roli pro udržitelný rozvoj měst. Proto i země v Západní Africe potřebují nový, udržitelný koncept plánování nových residenčních měst. Poskytování udržitelného a dostupného bydlení pro rychle rostoucí vzdělanou střední třídu představuje velký potenciál pro celkovou prosperitu a socio-ekonomický rozvoj měst v Africe.

Předmětem disertační práce je ověřit a otestovat v rozvojovém městském projektu v Beninu předpoklad, že metodiku pro plánování a rozvoj nových měst v Západní Africe, zaměřených na poskytování trvale udržitelného a finančně dostupného bydlení, lze formulovat na základě adaptace a implementace kritérií pro udržitelné městské plánování a rozvoj, které jsou globálně akceptované a jsou v souladu s cíli udržitelného rozvoje OSN (Sustainable Development Goals, SDGs).

2. Cíle výzkumu

Strategický cíl:

- Seznámit se a analyzovat současný přístup k městskému plánování a územnímu rozvoji aglomerace Cotonou v Beninu.
- Zmapovat a analyzovat současnou bytovou politiku a aktuální realizaci finančně dostupných bytových projektů v aglomerace Cotonou v Beninu.

Taktický cíl:

Ověřit a otestovat v rozvojovém městském projektu v Beninu předpoklad, že metodiku pro plánování a rozvoj nových měst v Západní Africe, zaměřených na poskytování trvale udržitelného a finančně dostupného bydlení, lze formulovat na základě adaptace a implementace kritérií pro udržitelné městské plánování a rozvoj, které jsou globálně akceptované a jsou v souladu s cíli udržitelného rozvoje OSN (Sustainable Development Goals, SDGs).

Hypotéza:

V aglomerace Cotonou lze realizovat, v rámci výstavby nového městského projektu, trvale udržitelný model poskytování bydlení

Výzkumná otázka:

- Lze realizovat trvale udržitelný model poskytování bydlení v rámci výstavby nového městského projektu v aglomeraci Cotonou, a to na základě adaptace a implementace kritérií pro udržitelné městské plánování a rozvoj?
- Jak může trvale udržitelný model poskytování bydlení realizovaný v rámci výstavby nového městského projektu v Cotonou přispět k rozvoji nových měst v Západní Africe?

3. Metodika výzkumu

- Seznámit se a analyzovat současné přístupy k územnímu plánování a rozvoji aglomerace Cotonou v Beninu
- Mapovat a analyzovat současnou bytovou politiku, bytovou situaci a aktuální projekty finančně dostupných bytových projektů v aglomerace Cotonou v Beninu
- Potřebná data a informace budou získávány a ověřovány z:
 - * *Dostupné databáze vládních, municipálních, akademických a odborných institucí*
 - * *Odborná literatura dostupná z veřejných, akademických a profesních zdrojů*
 - * *Osobní komunikace s politiky, úředníky a odborníky činnými v oblasti výzkumu*
 - * *Terénní sběr dat a informací*
- Vyhodnotit, formou komparativní analýzy s principy a indikátory trvale udržitelného plánování a rozvoje měst, současné přístupy k plánování nových residenčních měst v aglomeraci Cotonou v Beninu.

Principy trvale udržitelného plánování a rozvoje měst:

- * *Dostupnost důstojného bydlení*
 - * *Optimalizace využití pozemků*
 - * *Uspořádání krajinného a přírodního prostředí*
 - * *Ochrana biodiversity*
 - * *Udržitelnost dopravy*
 - * *Minimalizace odpadu*
 - * *Optimalizace spotřeby vody*
 - * *Vznik veřejného prostoru*
 - * *Poskytování veřejné občanské a komerční vybavenosti*
 - * *Kompaktnost městských sídel*
 - * *Zajištění soběstačnosti a energetické efektivity sídel*
 - * *Integrace ekonomických aktivit*
- Na základě výstupů z výše zmíněné komparativní analýzy navrhnout uskutečnitelný a udržitelný model poskytování bydlení v aglomeraci Cotonou.
 - Prostřednictvím případové studie (projekt Ouedo) ověřit v praxi reálnou uskutečnitelnost navrženého udržitelného modelu poskytování bydlení.
 - Na základě syntézy poznatků z „v praxi“ (případová studie) ověřeného modelu bydlení formulovat konkrétní metodiku, jak v aglomerace Cotonou realizovat trvale udržitelný model poskytování bydlení.

4. Závěr-vyhodnocení dosavadního výzkumu

Otázku udržitelného rozvoje měst v Západní Africe vnímám jako stěžejní podmínku pro řešení problému extrémního populačního růstu spojeného s rychlou

urbanizací. Předpokladem, se kterým pracuji je, že přelidněná města nemohou udržitelně růst bez poskytování důstojného a finančně dostupného bydlení.

V prvních dvou letech studia jsem se zaměřil na vymezení tématu mé práce, rešerše literatury a dostupných informací vztahujících se k tématu stavu a budoucího rozvoje měst v Západní Africe.

Můj výzkum se také zaměřil na seznámení se se základními principy trvale udržitelných měst, což považuji za potřebný předpoklad, k celkovému pochopení problematiky a definování cílů,

V uplynulém roce jsem několikrát navštívil Benin a zahájil jsem terénní výzkum v aglomeraci Cotonou. Ve spolupráci se španělskou stavební firmou PNHG jsem se detailně seznámil s projektem v lokalitě Ouedo, kde tato společnost staví pro beninskou vládu nové residenční město pro cca. 60 000 obyvatel. Tento projekt se stal „případovou studií“ mé disertační práce.

Následně jsem se podílel na přípravě strategického dokumentu „Ouedo Activo“, který představuje pro beninskou vládu předběžný návrh, jak zajistit, aby nové město Ouedo dosáhlo trvalou udržitelnost, a to v kontextu země v Západní Africe.

V současné době, i přes nepříznivou situaci s Covid-19, připravuji další návštěvu Beninu spojenou s terénním výzkumem a sběrem informací. Taktéž bych se měl účastnit, v rámci spolupráce se stavební společností PNHG, diskuze s představiteli beninské vlády o konkrétní realizaci návrhů představených v strategickém dokumentu „Ouedo Activo“.

5. Literatura

To Build a City in Africa: A History and a Manual, April 23, 2019
Edgar Pieterse (Author), Peter Gotsch (Author), David Sims (Author), Israel Marques (Author), Michelle Provoost (Editor)

Africa's Urban Revolution, 2014
Dr. Edgar Pieterse, Susan Parnell,

Informal City: Caracas Case, 2005
Alfredo Brillembourg, Kristin Feireiss, Hubert Klumpner

The Architect and the City: Ideology, Idealism, and Pragmatism, 2020
Alfredo Brillembourg (Editor), Hubert Klumpner (Editor)

Housing By People: Towards Autonomy in Building Environments, 2000
John F.C. Turner

Africa's new cities: The contested future of urbanisation, 2018
Femke van Noorloos, Marjan Kloosterboer

Africa's Cities: Opening Doors to the World, 2017

Somik Vinay Lall, J. Vernon Henderson, Anthony J. Venables
Worldbank

Housing Finance in Africa Yearbook 11th Edition

Centre for Affordable Housing Finance (2020)

A new strategy of sustainable neighbourhood planning: Five Principles

UN HABITAT, DISCUSSION NOTE 3

Indicators Framework for Sustainable Urban Design

Andrea López Chao , Amparo Casares Gallego, Vicente Lopez-Chao and Alberto Allohoulos, School of Architecture, University of A Coruña, RNASA-IMEDIR, Computer Science Faculty, 15071 A Coruña, Spain; Published: 22 October 2020

Urban Sustainability Framework (USF)

Xueman Wang, Serge Salat, Arup, and David Painter, Global Platform fo Sustainable Cities (GPSC) International Bank for Reconstruction/ The World Bank February 10, 2018

The SDG Project Assessment Tool ,

Urban Planning and Design LAB, UN-HABITAT, Global Future Cities Programme 2019

Ing. Nisan Al Jazairi
1.července 2021